

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

Sánchez, Francisco

Schoppe, Caspar

Perizonius, Jacobus

Franequera, 1687

De hellenisino, sive antiptosi

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

mè accedit ad Solœcismum; sed magis Rhetorum est. Terent. Eunuch. Cur ego in his te conspicio regionibus? *Th. vobis fretus.* Cicero pro Mur. Prætor interea, ne pulchrum se, ac beatum putaret, atque aliquid ipse sua sponte loqueretur, ei quoque carmen compositum est. Terentius Hecyr. Nam omnes nos, quibus est alicunde aliquis obiectus labor, omne quod est interea, tempus, priusquam id rescitum est, lucro est. Donatus hic aliquid deesse affirmat; * mihi videtur deesse *verba*, id est, circa.

De Hellenismo, sive Antiptosi.

Hellenismum, sive Græcam constructionem nominamus, quoties auctores sic græcissant, ut latina norma defendi nequeant. Hellenismum in infinita genera deducit Linæcer; nos tantum *Antiptosin* persequemur, quum hæc sola Latinos canones excedere videatur.

Antiptosi Grammaticorum nihil imperitius, quum doceant, quemvis casum pro alio posse poni; ut, *venit in mentem illius diei*, pro, ille dies. Quod figmentum si esset verum, magna nos

* *Mihi videtur deesse verba*] Non absurde. Sic forte Plaut. Bacchid II. 2. 36. *Etiams Epidicum, quum ego fabulam æque ac me ipsum amo, Nullam æque inuitus specto, si agit Peltis.* Expone etiam Epidicum, immo nullam æque inuitus. Vel etiam, quod ad *verba*, Epidicum ipsam, nullam &c. Rud. IV. 3. 23. *Vidulum istum, cuius ille est, novi hominem.* Manifeste pro, quod ad vidulum istum. Men. II. 2. 37. *Nummum istum, quem mihi dudum pollicitus dare, iubeas porculum afferri tibi.* Sensus est, vel, quod ad nummum istum, quem &c. iubeas eo porculum &c. Vel Nummo isto, quem istum nummum mihi pollicitus, iubeas tibi afferri porculum. Vide & supra Notas ad pag. 130. & 145.

nos sollicitudine liberaret: frustra enim quæremus, quem casum verba regerent.

Græci non raro è duobus casibus, si se mutò respiciant, alterum tantum regunt, alterum illi adjungunt, ita ut alter ab altero trahatur; ut, *ἄξι λόγων ὧν ἔλεξα*, id est, de verbis quibus dixi, pro, quæ: *κράμαι οἷς ἔχῃς βιβλίοις*, id est, uti quibus habeo libros, pro, quos. Huc potest referri illud ex Pandectis libro 30. l. 114. §. Divi Severus, & Antoninus rescripserunt, eos, qui, &c. * *Lego, ii qui*, pro, eorum qui,

M m 2

Exo

* *Lego ii qui*] Immo vero referri potest hoc exemplum ad Anacoluthon, æque ac quæ istic notata sunt. Vel si quid mutandum, lege cum Glossa *Eor. qui h. e. Eorum*. Locus integer sic se habet, *rescripserunt, eos qui testamento quid vocant alienari, nec causam exprimunt, &c. nullum momenti esse scripturam*. Huc autem pertinent, quæ relativum habent positum non in eo casu, quæ requirebat verbum, sed in eo, quo positum fuit id, ad quod refertur, ut *λόγων ὧν ἔλεξα*. Et proinde alienum quod ab hoc loco est, quod Auctor adfert ex Luca cap. 21, referendumque & illud ad Anacoluthon. Similiter & Luca cap. 1. hinc excludo, nisi, ut heic locum habeat, legendum sit cum, & ex Theophylacto, *ὁ οὐκ ἔ*, Ceteroqui si vulgatam nunc lectionem volumus tueri, refero ad Ellipsin *πρῶτοφ. καὶ α*, ut *ὁ οὐκ ἔ* positum pro *καὶ ὁ οὐκ ἔ*. Ex Latinis duo priora sola sunt hujus loci & generis. Quibus adde Sallust. Histor. 1. in oratione Philippi. *Nan pro sua, aut, quorum simulat, injuria h. e. aut pro eorum injuria, quos simulat*. Gell. II. 26. *In iis coloribus, quibus modo dixisti, denominandis*. Cic. Famil. II. 15. *Cum in quo accusabar, culpa vacarem, in quo autem desiderare te significabas meas literas, pro te ferres fidium &c.* Heic tò in quo ortum inde, quod in priore contractionis ordine identidem præmittitur, licet per Ellipsin suppressum, in eo. Crediderim tamen pene, etiam hæc locutiones ortas primitus ex Ellipsi, qua tamen non animadversa à posteris, factum, ut sæpe eas ad exemplum aliorum adhererent, sed perperam eo modo, quo nulla statui potest Ellipsis. Nam apud Ciceronem cum

di

Exodi cap. 2. *Επί τῆς γῆς ἀργυρῆς, ἧς κῆρυξ ὁ θεὸς σε δίδωσι σοι*, id est. In solo terræ bonæ, cuius Dominus dabit tibi, pro, quam. Et Lucæ cap. 1. *Καὶ μνησθήτω διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ, ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ*, id est; ut memor esset testamenti sui sancti, iurandum quod iuravit ad Abraham, pro, iurisjurandi, quod: Lucæ cap. 21. *εἰπε ταῦτα α διαβριτε, ἐλευσονται ὑμεῖς, ἐν ἧς ἕκ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λίθος ἐπὶ λίθου*, id est, Dixit, hæc quæ videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem, pro, ex his, vel horum. Demosthenes; *ὅτι τῶν ἐπιστολῶν, τῶν ἐκείνῃ κενόδοξου, ὡν εἰς Πελοπόννησον ἔπεμψε*, id est, ex epistolis ejus cognoscetis, quibus in Peloponnesum misit, pro, quas. Lucejus ad Ciceronem lib. 5. epist. Quam scribas, & aliquid agas eorum, quorum consuevisti, pro, quæ. „ [Livius I. Raptim quibus „ quisque poterat, elatis exhibant: ibid. Mitterei cum „ imperio quem ipsi videretur, * pro, eum qui. „ Cic.

dicitur, Aliquid ages eorum, quorum consuevisti, possis supple, agere aliquid; Apud Livium raptim quibus quisque poterat elatis exhibant, non absurde item suppleas, vel explices, quibus elatis quisque poterat exire; Sed tamen quia non semper ita liquido res procedit, putem posteriores Græcorum Latinorumque Ellipticam hanc locutionem corrupisse, vel aliter, quam oportuerit, protulisse.
* Pro, Eum qui] Minime gentium, Ellipsis in his est, quæ verbum semel positum repeti jubet, hoc sensu, eum quem ipsi mittere videretur. Similiter continuo, quam ipsi videretur, supple dicere. Miror Sanctium & Sciponium credidisse aliquid insoliti & peregrini in his inesse, cum passim ita loquantur veteres, Cic. XIII. 10. Famil. Si me tanti factis, quanti Varro existimat. h. e. quanti te facere me Varro exist. I. 9. Magnus animorum motus factus est, cum illorum, quorum oportuit, tum &c. Intellige, quorum animorum motum fieri oportuit. De Offic. I. 21. Ajax, quo animo trahitur, nullius mortem oppetere maluisse. Expone, Ajax præditus eo animo, quo animo præditus fuisse traditur. II. 22. Ne illam quidem consequuntur, quam putans gratiam scilicet, se consecuturos,

„ Cic. Consulibus Senatus permittit, ut his rebus le-
 „ gem, quam ipsa videretur, dicerent] * Plaut.
 Curc. Sed istum, quem quaris, ego sum: idem
 Amph. Naucratem, quem convenire volui, in na-
 vi non erat: idem Aul. Pici divitiis, qui aureos
 montes colunt, ego solus supero: † alii emendarunt,
 Picos. ibid. Quasi pueri, qui nare discunt, scirpea
 inducitur ratis: quidam legunt, pueris. Horat.
 I. Serm. Occurunt animæ, * quales nec candidiores
 terra tulit, pro, qualibus: quod non intelle-
 xit Lambinus. Idem epod. 5. Nardo perunctum,
 quale non perfectius meæ laboraverunt manus, pro,
 quali: hoc quoque ignoravit Lambinus. Hu-
 jus generis sunt illa; Non vacat mihi esse securo.
 Martialis; Nobis non licet esse iam disertis, pro, *Vid. Voss.*
 disertos: „ [sicut Cic. Civi Romano licet esse Ga- de Con-
 „ ditumum.] *struct. c.*

Trahitur etiam casus inter duo verba, à non ^{20.}
 suo verbo. Plaut. Amph. Atque ego te faciam, ut
 miser sis: idem, Pseud. Satis si hanc hodie mulie- *Vide ad*
 rem efficio ut tua sis: ibid. Eia, scimus nos quidem *pag. 130.*

M m 3

re

* Plaut. Curcul.] Hujusmodi loca attulimus, & aliter
 explicavimus supra ad pag. 130. & 146. denique & superiori
 capite ad Anacoluthon.

† Alii emendant picos] Ego potius id referrem ad synchy-
 sin, & construerem hoc modo: Ego solus divitiis supe-
 ro picos, qui pici aureos montes colunt. Vide supra San-
 ctium, ubi agit de synchysi, nec minus confusi ordinis
 loca ex Horatio adfert. Simul autem & hoc & sequens
 exemplum refero quoque ad Ellipsin, per quam Substan-
 tivum nomen ante Relativum Pronomen supprimitur,
 cum eo exprimitur: ut sensus sit posteriori, quasi pueris,
 qui pueri nare discunt. De qua Ellipsi vide pag. 146. &
 quæ ibi Norata.

* Quales nec candidiores] Sensus videtur esse & constru-
 ctio: Quales terra tulit unquam optimas, neque eas ta-
 men candidiores his. Sic mox, Quale meæ manus la-
 boravit optimum, non tamen perfectius eo, quod nunc
 laboravi.

te qualis sis : idem, Aulul. Sed servum meum Stro-
philum miror ubi sit : ibid. Nimis herclè illum cor-
vum ad me veniat, velim. Cic. Q. Frat. Hæc me,
ut confidam, faciunt. Terent. Adelph. illum, ut vi-
vat, optant, pro, optant ut ille vivat : idem
Phorm. Metuo lenonem, nequid suo suat capiti,
pro Metuo ne leno suat ; idem, Eunuch. Hanc metui ne me criminaretur tibi : ibid. Metuo
fratrem ne intus fiet, pro, frater : nam sequitur,
Pater autem ne rive redierit : idem Heaut. Atque
istud quicquid est, fac me, ut sciam.

Trahitur etiam per Hellenismum, genus à
genere ; ut si dicas, *vidi templum, quale est mons*,
pro, qualis. Hor. Epod. 8. *Sed incitat me pectus,
& mamma putres, equina quales ubera*, id est,
qualia : * unde illa trita ; *est stella, qui Mars dicitur* :
Est locus in carcere, quod Tullianum apella-
tur.

* Unde illa trita] Diversa sunt hæc à superioribus, sed
tamen vel sic ad Græcismum recte referuntur. Plura
ejus generis vide apud Voss. de Construct. cap. 55. Adde
iis hoc Ennii apud Festum in Sublime : *Aspice hoc sub-*
lime candens, quem vocant omnes Jovem. Sall. Jug. 18. *Oc-*
cupare ea loca, que proxima Carthagine Numidia appella-
tur. Orat. adv. Sallust. *Si fuerim in Rep. vigilans, quam*
tu proscriptionem vocas. Referam quoque huc pronomina
demonstrativa, sensu id, quod præcessit, respicientia,
sed constructione id, quod sequitur. Sall. Catil. 7. *Eas*
divitias, eam bonam famam, magnamque nobilitatem puta-
bant. h. e. eas res, quas memoraverat, putabant esse
divitias. Male Ciacconius & Ursinus ea præferunt, re-
ctius faciente Rivio, qui scripturam codicum tuetur. Liv.
I. 57. *Eaque ipsa causa belli fuit,* pro, id ipsum. Plant.
Pæn. V. 4. 84. *Nunc quod boni mihi Dii dant, vobis, ve-*
straque matri, eas est æquam nisi Diis gratias agere sempiter-
nas; eas gratias pro, ejus boni nomine. Plura hujus ge-
neris concessi in Animadversionibus Historicis cap. 2. De-
nique huc refero etiam Participia passiva, genere vel
numero cum posteriore substantivo convenientia, à priori
discrepantia. Liv. I. 37. *Loca illa sunt appellati fori.* Qua-
lia occurrunt etiam Vocativis addita, veluti, *Lactulo de-*
licio saclo beate meo, Vide supralib. II. c. 6.

Virgil. Saxum antiquum, ingens, campo qui forte jacebat Limes agro positus. Hæc enim Græca sunt.

Cupio esse clemens; Laboras videri doctus, ita tritus est Hellenismus, ut Grammatici Latini regulam constituerint, quam non intelligunt. Regula vero est, ut semper post hujusmodi infinita sequatur accusativus; ut, cupio dici doctum; ratio est, quæ semper accusativus præcedit expressus, aut subintellectus: sed quia Græci non raro ante infinitum collocant nominativum, inde factum est, ut nominativus sequatur. Græcè dicitur; Ajunt rex hoc fecisse; Dicunt tu esse dives: unde Latini dicunt, Vis videri probus, quasi integrum esset; Tu vis videri tu esse probus. Hoc autem Græcè dictum esse, Budæus in Commentariis, Muretus in Catullum, Lambinus in 2. Od. Horatii adnotarunt. Sed nemo Græcam phrasin melius expressit, quam Ovid. in Fast.

* Seu genus Adraſti, seu furtis aptus Ulyſſes,
Seu pius Æneas eripuisse ferunt.

Sed nihil avidius arripuere Latini, quam Atticismum illum, ubi, *κατά* subauditur; ut, fractus membra; cætera Grajus; albus dentes, pan-

M m 4

di-

* *Seu genus Adraſti*] Locus ille Faſtor. VI. 433. aliter eſt editus à Magni Nominis Critico, Nicol. Heinfio. Scilicet eripuisse datur. Certe non putem vel ita locutum Ovidium, vel ita conſtrnenda ejus verba, ut vult Sanctius. Nam ſi maxime iſta ſic eſſent ab Ovidio profecta, aliter tamen ordinanda & explicanda cenſerem. Nempe, Ferunt aliquem eripuisse eam Trojæ, ſive id fecerit genus Adraſti, ſive Ulyſſes, ſive Æneas. Ceterum pro hoc diſticho aliud in iſtius locutionis probationem adferam ex eodem libro v. 123. Tunc mihi poſt ſacræ monſtratur lunius Iaus, Utilis & nuptus, utilis eſſe vis.

ditur artus ; purgor bilem ; posco te pacem ; doceo te artes ; doceris artes ; multa sese incusans ; latus unas duas ; absuit totum mensem ; pendit libras centum. De quibus formis in Ellipsi præpositionis *Karà*.

Ex.

Præpositio *Ex* quæ genitivum regit, ita passim desideratur apud Græcos, ut multi apud eos crediderint, verba aliqua genitivum regere : dicunt enim ; *Imperti me divitiarum* ; arripuit illam pedis : gustavit mellis : audivit musicae ; & multa hujusmodi. Sed quis est tam hebes, qui non videat, illa Horatiana * excedere Grammaticos Latinos canones ? *Absine irarum, calidæque rixæ ; Desine mollium querelarum ; Agrestium regnavit populorum, Lassus maris, & viarum, militiæque ; Patiens pulveris, atque solis ; Integer vitæ, scelereisque purus ; Nec medici credis, nec curatoris egere.* Sic illa trita ; *curarum plenus ; implentur veteris Bacchi ; securus amorum ; vacuus laborum ;* „ [*arves agri, frugum, pabulique latus ager,*] deest *ex*, id est, de : nullum enim nomen adjectivum, aut verbum Græcè, aut Latinè regit genitivum. † Huc etiam illa referuntur : ubique gentium ; nusquam locorum ; huc vicinæ ; pridie, & postridie ludorum.

Regula
observa-
tione di-
gna.

De

* *Excedere Grammaticos Latinos canones*] Non excedere patet ex observatione Ellipseon Latinis usitatarum. Sed jam satis superque errare Auctorem, quum putat in his desiderari Græcam præpos. *ex*, demonstravimus supra lib. II. c. 3. p. 115. 116. 119.

† *Huc etiam illa referuntur*] Immo etiam hæc Latinâ dicuntur Ellipsi & Constructione. In prioribus intellige *Negotium*. Ubique gentium idem est ac ubique in negotio gentium, vel in numero gentium. Vide de istis Voss. de Construct. c. 64. *Pridie ludorum* dicitur pro *die pri*, vel *prius ludorum*, h. e. qui præcedit ludos ; ut *postridie* pro *die posteri ludorum*. Jam *die posteri* plane, ut *die crastini*. Vide supra ad pag. 105.

De Ellipti præpositionis *κατά*, id est, *Juxta*
vel secundum, vel per.

ASserunt Grammatici, multa esse verba,
quæ duos possint regere accusativos.
Hoc est falsissimum: nam in altero eo-
rum deest præpositio Græca *κατά*, id est, *per*,
vel *in*, vel *juxta*; quæ in verbis activis, &
passivis, & participiis, & adjectivis nomi-
nibus solet suppleri; ut, *Pasco te pacem*; *frangi-*
tur membra; *fractus membra*, cetera Grajus; albus
dentes. „[Horat. Docte sermones utriusque lingue.]
Solet item intelligi non raro in temporis, &
aliarum rerum mensuris; ut, *Totum diem dormi-*
re, *vixit annos centum*; *patet janua tres ulnas*; *per-*
dit aries libras triginta; de quibus sigillatim dis-
seramus.

Ac primum illud verissimum præmittamus *Nomina*,
oportet, quod & doctissime admonuit Tho-
mas Linæer, nullum in republica literaria
esse adverbium, quod faciem nominis habere
videatur; ut, *multum, paulum, plus, plurimum,*
melius, pejus, nihil, aliquid, id, quid, & similia.
Nam *docte, sancte, modo, profecto, præterea, interea,*
quum adverbia sunt, in quantitate ultimæ syl-
labæ suis primigeniis variant: at *melius, pe-*
jus, doctius, facile, breve, nunquam erunt ad-
verbia, sed accusativi adjectivorum, in qui-
bus deest *κατά*, & substantivum *negotium*. Vide
Ellipsin. Horat. 2. epist. *Quinetiam canet indoctum,*
sed dulces bibenti.

Porro præpositio *κατά* subintellecta, tan-
tum lepōris apud Græcos obtinuit, ut vix re-
periatur apposita: sed accipe nihilominus ali-
qua testimonia. Quod Aristophanes dicit,
Προμηθεύς, Plato solet dicere, teste Budæo in
M in 5 com-